

สรุปเนื้อหากิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม

ประจำปีการศึกษา 2558

เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน

ผลประโยชน์ของพนักงานออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ผลประโยชน์ระยะสั้นสำหรับพนักงาน (Short-term employee benefits)
2. ผลประโยชน์หลังออกจากงาน (Post-employment benefits)
3. ผลประโยชน์ระยะยาวอื่นของพนักงาน (Other long-term employee benefits)
4. ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง (Termination benefits)

สรุปการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2557) มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่มีสาระสำคัญจากมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2555) ดังนี้

- กำหนดให้รับรู้กำไรและขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial gains and losses) ในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นเท่านั้น ในขณะที่มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2555) มีทางเลือกในการรับรู้รายการดังกล่าว
- กำหนดให้รับรู้รายได้ดอกเบี้ยจากสินทรัพย์โครงการโดยใช้อัตราดอกเบี้ยเดียวกันกับอัตราที่ใช้คิดลดภาระผูกพันตามโครงการผลประโยชน์ที่กำหนดไว้ ในขณะที่มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2555) กำหนดให้ใช้อัตราผลตอบแทนที่คาดไว้ในการวัดมูลค่ารายการดังกล่าวในกำไรหรือขาดทุน
- การเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้น เช่น ผลกำไรและขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงข้อสมมติด้านประชากรศาสตร์ และข้อสมมติทางการเงิน การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของข้อสมมติหลัก (Sensitivity analysis) การวิเคราะห์การครบกำหนดของการจ่ายชำระผลประโยชน์ (Maturity analysis of the benefit payments) เป็นต้น

1. ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน

รูปแบบของผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน

- ผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน อาจอยู่ในรูปแบบของค่าจ้าง เงินเดือน เงินสมทบ กองทุนประกันสังคม การลาพักผ่อนประจำปีและลาป่วยที่คงไว้ซึ่งค่าตอบแทนที่ต้องจ่าย ส่วนแบ่งกำไรและโบนัส ผลประโยชน์ที่ไม่เป็นตัวเงินสำหรับพนักงานปัจจุบัน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าที่พักอาศัย ยานพาหนะ และสินค้าหรือบริการที่ให้เปล่าหรือในลักษณะอุดหนุน ทั้งนี้ผลประโยชน์ ดังกล่าวคาดว่าจะต้องจ่ายชำระทั้งจำนวนก่อน 12 เดือนหลังวันสิ้นรอบระยะเวลารายงานประจำปีที่พนักงานได้ให้บริการที่เกี่ยวข้อง

การรับรู้รายการและการวัดมูลค่า

- กิจการต้องไม่คิดลดจำนวนของผลประโยชน์ระยะสั้นของพนักงาน โดยต้องรับรู้จำนวนผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่าย (เว้นแต่มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นจะกำหนดหรืออนุญาตให้รวมเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ได้) และรับรู้หนี้สินเพิ่มขึ้นหรือลดสินทรัพย์แล้วแต่กรณี
- กรณีของสิทธิการลางานในระยะสั้นที่ได้รับค่าตอบแทน เช่น การลาหยุด การลาป่วย การลาจากการทุพพลภาพชั่วคราว การลาคลอดบุตรหรือการลาเพื่อเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น กิจการจะต้องรับรู้ต้นทุนดังกล่าวดังนี้
 - หากเป็นสิทธิการลางานที่ได้รับค่าตอบแทนที่สะสมได้ ให้รับรู้เมื่อพนักงานให้บริการซึ่งก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของสิทธิการลางานที่ยังได้รับค่าตอบแทนในอนาคต และวัดมูลค่าโดยใช้ต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของสิทธิการลาตามจำนวนเงินซึ่งกิจการคาดว่าจะจ่ายเพิ่มเนื่องจากมีสิทธิที่พนักงานยังไม่ได้ใช้สะสมอยู่ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน
 - หากเป็นสิทธิการลางานที่ได้รับค่าตอบแทนที่สะสมไม่ได้ ให้รับรู้เมื่อมีการลางานเกิดขึ้น
 -

2. ผลประโยชน์หลังออกจากงาน

รูปแบบของผลประโยชน์หลังออกจากงาน

ผลประโยชน์หลังออกจากงาน รวมถึง ผลประโยชน์เมื่อออกจากงาน เช่น ผลประโยชน์ที่จ่ายครั้งเดียวเมื่อออกจากงาน และบำนาญ และผลประโยชน์อื่นหลังออกจากงาน เช่น การรักษาพยาบาลหลังออกจากงาน

การจัดการเรื่องผลประโยชน์ของพนักงานหลังจากออกจากงานดังกล่าว ถือว่าเป็น
โครงการผลประโยชน์หลังจากออกจากงาน (Post-employment benefit plans) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2
ประเภท คือ

1. โครงการสมทบเงินที่กำหนดไว้ (Defined contribution plans)

ลักษณะสำคัญของโครงการสมทบเงินที่กำหนดไว้ คือ พนักงานเป็นผู้รับความเสี่ยงที่เป็น
สาระสำคัญของทั้งความเสี่ยงจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย และความเสี่ยง
จากการลงทุน ขณะที่กิจการรับภาระผูกพันตามกฎหมายหรือภาระผูกพันจากการอนุมานของ
กิจการจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่กิจการตกลงจะสมทบเข้ากองทุน ตัวอย่างของโครงการสมทบ
เงินที่กำหนดไว้ เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น

การรับรู้รายการและการวัดมูลค่า

กิจการต้องรับรู้เงินสมทบที่ต้องจ่ายให้โครงการสมทบเงิน เมื่อพนักงานได้ให้บริการแก่
กิจการในระหว่างงวดเป็นค่าใช้จ่าย (เว้นแต่มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นจะกำหนด
หรืออนุญาตให้รวมเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ได้) และรับรู้หนี้สิน (ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย) หรือ
สินทรัพย์ (ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า) แล้วแต่กรณี

2. โครงการผลประโยชน์ที่กำหนดไว้ (Defined benefit plans)

ลักษณะสำคัญของโครงการผลประโยชน์ที่กำหนดไว้ คือ กิจการเป็นผู้รับความเสี่ยงที่เป็น
สาระสำคัญของทั้งความเสี่ยงจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย และความเสี่ยง
จากการลงทุน ภาระผูกพันของกิจการจึงไม่ได้จำกัดเพียงจำนวนเงินที่กิจการจ่ายสมทบในระหว่าง
งวดเท่านั้น

การรับรู้รายการและการวัดมูลค่า

โครงการผลประโยชน์อาจไม่ได้จัดตั้งเป็นกองทุน หรืออาจจัดตั้งเป็นกองทุนที่กิจการ
จ่ายเงินสมทบทั้งหมด หรือบางส่วน และบางครั้งพนักงานร่วมสมทบด้วยโดยจ่ายสมทบเข้าไปใน
กิจการหรือกองทุนที่แยกต่างหากตามกฎหมายจากกิจการที่เสนอรายงาน โดยผลประโยชน์ของ
พนักงานจะจ่ายออกจากกองทุนดังกล่าว

สินทรัพย์โครงการ (Plan assets) ตามคำนิยามในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 19 (ปรับปรุง
2557) หมายถึง สินทรัพย์ที่ถือไว้โดยกองทุนผลประโยชน์ระยะยาวของพนักงาน และกรรมสิทธิ์
ประกันภัยที่เข้าเงื่อนไข

เพดานของสินทรัพย์ (The asset ceiling) ตามคำนิยามในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2557) หมายถึง มูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่อยู่ในรูปของการชดเชยเงินคืนให้จากโครงการ หรือเงินสมทบแก่โครงการในอนาคตที่ลดลง

การรับรู้รายการและการวัดมูลค่า มูลค่าปัจจุบันของภาระผูกพันตามโครงการผลประโยชน์ที่กำหนดไว้ (The present value of a defined benefit obligation) และต้นทุนบริการปัจจุบัน (Current service cost) ต้องใช้วิธีคิดลดแต่ละหน่วยที่ประมาณไว้ (The projected unit credit method) ตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย (Actuarial valuation method)

3. ผลประโยชน์ระยะยาวอื่นของพนักงาน

รูปแบบของผลประโยชน์ระยะยาวอื่นของพนักงาน

ผลประโยชน์ระยะยาวอื่นของพนักงาน รวมถึงรายการต่างๆ ดังต่อไปนี้ (หากไม่ได้คาดว่าจะจ่ายชำระทั้งจำนวนก่อน 12 เดือน หลังวันสิ้นรอบระยะเวลารายงานประจำปีที่พนักงานได้ให้บริการที่เกี่ยวข้อง) การลางานระยะยาวที่ยังได้รับผลตอบแทน ผลประโยชน์ที่จ่ายให้จากการทำงานเป็นระยะเวลานาน (เช่น การแจกทองคำ หรือแหวนเพชร เมื่อทำงานครบจำนวนปีที่กำหนด) ผลประโยชน์ที่จ่ายจากการทุพพลภาพเป็นระยะเวลานาน ส่วนแบ่งกำไรและโบนัส และผลตอบแทนที่รอจ่าย เป็นต้น

การรับรู้รายการและการวัดมูลค่า

การรับรู้และวัดมูลค่าส่วนเกินหรือส่วนขาดในโครงการผลประโยชน์ระยะยาวอื่นของพนักงาน ต้องถือปฏิบัติตามหัวข้อ การรับรู้รายการและการวัดมูลค่าของผลประโยชน์หลังออกจากงาน – โครงการผลประโยชน์ที่กำหนดไว้

นอกจากนี้กิจการต้องรับรู้ยอดสุทธิของจำนวนดังต่อไปนี้สำหรับผลประโยชน์ระยะยาวอื่นของพนักงานในกำไรหรือขาดทุน (เว้นแต่มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับอื่นจะกำหนดหรืออนุญาตให้รวมเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ได้)

- ต้นทุนบริการ
- ดอกเบี้ยสุทธิจากหนี้สิน (สินทรัพย์) ผลประโยชน์ที่กำหนดไว้สุทธิ และ
- การวัดมูลค่าใหม่ของหนี้สิน (สินทรัพย์) ผลประโยชน์ที่กำหนดไว้สุทธิ

4. ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง

รูปแบบของผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้าง

ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้างเป็นผลมาจากการตัดสินใจของกิจการที่จะเลิกจ้างพนักงานหรือการตัดสินใจของพนักงานที่จะยอมรับข้อเสนอผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยนกับการเลิกจ้าง โดยผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้างไม่รวมถึงผลประโยชน์ของพนักงานที่เป็นผลมาจากการเลิกจ้างงานตามคำร้องขอของพนักงานโดยไม่มีข้อเสนอของกิจการ หรือเป็นผลมาจากข้อกำหนดของการเกษียณอายุตามปกติ

นอกจากนี้รูปแบบโดยปกติของผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้างจะจ่ายออกไปเป็นเงินก้อนทั้งจำนวน แต่บางครั้งจะรวมถึง การให้ผลประโยชน์หลังออกจากงานอื่นเพิ่มเติม ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ผ่านโครงการผลประโยชน์ของพนักงาน และเงินเดือนที่จ่ายจนกระทั่งสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนด หากพนักงานไม่ได้ให้บริการที่ให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพื่อกิจการอีกต่อไป ทั้งนี้ ผลประโยชน์ของพนักงานที่เป็นไปตามเงื่อนไขของโครงการผลประโยชน์ของพนักงานจะเป็นผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้างหากเป็นผลมาจากทั้งการตัดสินใจของกิจการที่จะเลิกจ้างพนักงาน และไม่มีเงื่อนไขของการให้บริการในอนาคต

การรับรู้รายการ

กิจการต้องรับรู้ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้างเป็นหนี้สินและค่าใช้จ่ายเมื่อวันใดวันหนึ่งต่อไปนี้เกิดขึ้นก่อน

- เมื่อกิจการไม่สามารถยกเลิกข้อเสนอการให้ผลประโยชน์ดังกล่าวได้อีกต่อไป
 1. สำหรับผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้างค้างจ่ายที่เป็นผลมาจากการตัดสินใจของพนักงาน กิจการจะไม่สามารถยกเลิกข้อเสนอการให้ผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้างเมื่อวันใดวันหนึ่งต่อไปนี้เกิดก่อน
 - เมื่อพนักงานยอมรับข้อเสนอนั้น และ
 - เมื่อมีข้อจำกัดต่อความสามารถของกิจการที่จะยกเลิกข้อเสนอที่มีผลบังคับใช้ ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อข้อเสนอได้จัดทำขึ้นโดยมีข้อจำกัดอยู่ในระยะเวลาของการให้ข้อเสนอ
 2. สำหรับผลประโยชน์เมื่อเลิกจ้างค้างจ่ายที่เป็นผลมาจากการตัดสินใจของกิจการ กิจการจะไม่สามารถยกเลิกข้อเสนอได้อีกต่อไปหากกิจการมีการสื่อสารต่อพนักงานที่ได้รับผลกระทบจากโครงการเลิกจ้างพนักงาน

สรุปเนื้อหากิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน

ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม

สามารถนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนรายวิชา ดังต่อไปนี้

131-202	การบัญชีขั้นกลาง 1
131-203	การบัญชีขั้นกลาง 2
131-305	การภาษีอากร 2
131-306	การสอบบัญชี
131-307	การควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน
131-404	การบัญชีขั้นสูง 1
131-404	การบัญชีขั้นสูง 1
131-405	การบัญชีขั้นสูง 2
131-413	สัมมนาการบัญชีการเงิน
131-432	สัมมนาการสอบบัญชี
131-451	การบัญชีภาษีอากร

อาจารย์กิตติชัย ถาวรธรรมฤทธิ์

ผู้สรุป

4 มกราคม 2559

